

УХВАЛА ДРУГОГО СЕНАТУ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Ющенка Олександра Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини третьої статті 307, статті 309, частини третьої статті 392, частини четвертої статті 399, пункту 2 частини другої статті 428 Кримінального процесуального кодексу України

К и ї в
9 вересня 2026 року
№ 84-у(II)/2026

Справа № 3-162/2026(357/26)

Другий сенат Конституційного Суду України у такому складі:

Юровська Галина Валентинівна – головуючий,
Водянніков Олександр Юрійович,
Городовенко Віктор Валентинович,
Лемак Василь Васильович,
Первомайський Олег Олексійович,
Різник Сергій Васильович – доповідач,

розглянув на засіданні питання щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Ющенка Олександра Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини третьої статті 307, статті 309, частини третьої статті 392, частини четвертої статті 399, пункту 2 частини другої статті 428 Кримінального процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Різника С.В. та дослідивши матеріали справи, Другий сенат Конституційного Суду України

у с т а н о в и в:

1. Ющенко О.М. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність статтям 3, 8, 21, 22, 55, 56, 64 Конституції України (конституційність) частину третю статті 307, статтю 309, частину третю статті 392, частину четверту статті 399, пункт 2 частини другої статті 428 Кримінального процесуального кодексу України (далі – Кодекс).

Відповідно до частини третьої статті 307 Кодексу ухвала слідчого судді за результатами розгляду скарги на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора не може бути оскаржена, окрім ухвали про відмову у задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження, скарги на відмову слідчого, прокурора в задоволенні клопотання про закриття кримінального провадження з підстав, визначених пунктом 9¹ частини першої статті 284 Кодексу, про скасування повідомлення про підозру та відмову у задоволенні скарги на повідомлення про підозру.

Статтею 309 Кодексу визначено перелік ухвал слідчого судді, що їх може бути оскаржено під час досудового розслідування (частини перша, друга), та встановлено, що „інші ухвали слідчого судді оскарженню не підлягають і заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді“ (частина третя).

Згідно з частиною третьою статті 392 Кодексу в апеляційному порядку також можуть бути оскаржені ухвали слідчого судді у випадках, визначених Кодексом.

Відповідно до частини четвертої статті 399 Кодексу суддя-доповідач відмовляє у відкритті провадження лише, якщо апеляційна скарга подана на судові рішення, яке не підлягає оскарженню в апеляційному порядку, або судові рішення оскаржене виключно з підстав, з яких воно не може бути оскарженим згідно зі статтею 394 Кодексу.

За пунктом 2 частини другої статті 428 Кодексу суд касаційної інстанції постановляє ухвалу про відмову у відкритті касаційного провадження, якщо „з

касаційної скарги, наданих до неї судових рішень та інших документів вбачається, що підстав для задоволення скарги немає“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів впливає таке.

2.1. Ющенко О.М. у межах одного кримінального провадження за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 382 Кримінального кодексу України, звертався до слідчого та прокурора з низкою клопотань.

2.1.1. Так, Ющенко О.М. 19 квітня 2026 року звернувся до Головного управління Національної поліції в Чернігівській області та Чернігівської окружної прокуратури з клопотанням, в якому просив: повідомити „ПІБ слідчого/дізнавача, який здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні“; визнати його потерпілим у кримінальному провадженні; надати пам’ятку про процесуальні права та обов’язки потерпілого; допитати його як потерпілого; повідомити, які саме слідчі, розшукові та процесуальні дії вже проведено у кримінальному провадженні; витребувати та долучити до матеріалів кримінального провадження документи, зазначені у клопотанні.

Ющенко О.М. 13 травня 2026 року звернувся до Новозаводського районного суду міста Чернігова зі скаргою, в якій просив визнати протиправною бездіяльність слідчого/уповноваженої особи органу досудового розслідування Головного управління Національної поліції в Чернігівській області та прокурора Чернігівської обласної прокуратури, яка полягала „у нерозгляді поданого заявником клопотання від 19.04.2026, не вирішені питання про визнання його потерпілим та не вчиненні процесуальних дій у строк, визначений КПК України“.

Слідчий суддя вказаного суду ухвалою від 19 червня 2026 року відмовив Ющенку О.М. у задоволенні скарги, поданої в порядку статті 303 Кодексу.

2.1.2. Ющенко О.М. 11 травня 2026 року знову звернувся до Чернігівської окружної прокуратури з клопотанням, в якому просив: повідомити дані слідчого/дізнавача, який здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні; визнати його потерпілим у кримінальному провадженні; надати пам'ятку про процесуальні права та обов'язки потерпілого; допитати як потерпілого; повідомити, які саме слідчі (розшукові) та процесуальні дії вже проведено у кримінальному провадженні; витребувати та долучити до матеріалів кримінального провадження документи, зазначені у клопотанні.

Прокурор Чернігівської окружної прокуратури постановою від 13 травня 2026 року відмовив Ющенку О.М. у задоволенні клопотання „в частині надання письмової інформації про проведення слідчі (розшукові) дії, про витребування та долучення до матеріалів кримінального провадження документів, визначених в п. 5 клопотання“; також роз'яснив Ющенку О.М. про право на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження згідно зі статтею 221 Кодексу.

Не погоджуючись із зазначеною постановою прокурора, Ющенко О.М. 18 травня 2026 року звернувся до Новозаводського районного суду міста Чернігова зі скаргою, в якій просив скасувати постанову прокурора Чернігівської окружної прокуратури від 13 травня 2026 року та зобов'язати прокурора належним чином розглянути його клопотання від 11 травня 2026 року.

Слідчий суддя вказаного суду ухвалою від 19 червня 2026 року відмовив Ющенку О.М. у задоволенні скарги, поданої в порядку статті 303 Кодексу.

Ющенко О.М. оскаржив в апеляційному порядку зазначені ухвали слідчого судді.

2.2. Чернігівський апеляційний суд за наслідками розгляду кожної з апеляційних скарг Ющенка О.М. постановив ухвали від 24 червня 2026 року та від 25 червня 2026 року, відмовивши у відкритті проваджень за апеляційними

скаргами Ющенка О.М., оскільки оскаржувані ухвали слідчого судді не підлягають апеляційному оскарженню.

2.3. Колегія суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, керуючись пунктом 2 частини другої статті 428 Кодексу, ухвалами від 29 червня 2026 року та від 30 червня 2026 року відмовила у відкритті касаційних проваджень за касаційними скаргами Ющенка О.М. на ухвали Чернігівського апеляційного суду від 24 червня 2026 року та від 25 червня 2026 року (відповідно).

Верховний Суд у своїх ухвалах наголосив, що згідно з частиною третьою статті 392 Кодексу в апеляційному порядку можуть бути оскаржені ухвали слідчого судді у випадках, передбачених Кодексом; перелік ухвал слідчого судді, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку під час досудового розслідування, визначеному частинами першою, другою статті 309 Кодексу, не містить оскаржуваної ухвали слідчого судді, а тому апеляційний суд з дотриманням вимог Кодексу дійшов правильного висновку про відмову у відкритті апеляційного провадження.

3. Другий сенат Конституційного Суду України, розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з постановленням неодностайно Третьою колегією суддів Другого сенату Конституційного Суду України Ухвали від 2 вересня 2026 року № 201-3(II)/2026 про відмову у відкритті конституційного провадження в цій справі на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“, виходить із такого.

3.1. Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону

(пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним, зокрема, статтею 55 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Ющенко О.М. просить визнати такими, що не відповідають Конституції України, частину третю статті 307, статтю 309, частину третю статті 392, частину четверту статті 399 Кодексу „в тій частині, у якій їх сукупне застосування унеможливорює ефективний апеляційний та касаційний судовий контроль за ухвалами слідчого судді, постановленими за результатами розгляду скарг на бездіяльність слідчого та/або прокурора, якщо така бездіяльність стосується нерозгляду клопотання, невирішення питання про визнання особи потерпілою та невчинення необхідних процесуальних дій у кримінальному провадженні“. Суб'єкт права на конституційну скаргу вважає, що „нормативна конструкція, за якою особа після відмови слідчого судді у задоволенні скарги на бездіяльність слідчого та/або прокурора фактично позбавлена ефективного апеляційного та касаційного перегляду, а натомість відсилається до можливості подати заперечення під час майбутнього підготовчого провадження, яке може не настати, не відповідає гарантіям судового захисту, закріпленим у ст. 55 Конституції України“.

Із аналізу конституційної скарги вбачається, що Ющенко О.М. обмежився цитуванням приписів Конституції України й Кодексу, висловленням незгоди із законодавчим регулюванням питань апеляційного та касаційного оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування, а також із судовими рішеннями у своїй справі, тобто не навів аргументів щодо неконституційності частини третьої статті 307, статті 309, частини третьої статті 392, частини четвертої статті 399 Кодексу.

Отже, суб'єкт права на конституційну скаргу не навів обґрунтування тверджень щодо неконституційності частини третьої статті 307, статті 309, частини третьої статті 392, частини четвертої статті 399 Кодексу, чим не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті

конституційного провадження у справі в цій частині відповідно до пункту 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

3.2. Згідно з пунктом 6 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ підставами для відмови у відкритті конституційного провадження у справі є, зокрема, наявність рішення Конституційного Суду України щодо того самого предмета конституційної скарги.

Другий сенат Конституційного Суду України враховує, що Конституційний Суд України ухвалив Рішення від 15 липня 2026 року № 6-р(II)/2026, у якому, зокрема, визнав таким, що відповідає Конституції України (є конституційним), пункт 2 частини другої статті 428 Кодексу „як підставу для відмови у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою на ухвалу суду апеляційної інстанції про відмову у відкритті апеляційного провадження“.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у цій справі в частині щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини другої статті 428 Кодексу згідно з пунктом 6 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – наявність рішення Конституційного Суду України щодо того самого предмета конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 8, 55, 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 36, 55, 56, 62, 67, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 54 Регламенту Конституційного Суду України Другий сенат Конституційного Суду України

п о с т а н о в и в:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Ющенка Олександра Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини третьої

статті 307, статті 309, частини третьої статті 392, частини четвертої статті 399 Кримінального процесуального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги; пункту 2 частини другої статті 428 Кримінального процесуального кодексу України згідно з пунктом 6 статті 62 цього закону – наявність рішення Конституційного Суду України щодо того самого предмета конституційної скарги.

2. Ухвала Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГИЙ СЕНАТ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**